

# РЕШЕНИЕ

№ 377

гр. Ямбол, 21.12.2023 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ, I ВЪЗЗИВЕН СЪСТАВ**, в публично заседание на пети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Калина Г. Пейчева

Членове: Яна В. Ангелова  
Весела К. Спасова

при участието на секретаря В.Д.Д.  
в присъствието на прокурора М. Б. А.  
като разглежда докладваното от Весела К. Спасова Въззивно гражданско дело  
№ 20232300500292 по описа за 2023 година

Подадена е въззивна жалба от Прокуратурата на Република България, чрез прокурор М.а Кирова от РП-Ямбол, против Решение №181/28.04.2023 г., постановено по гр.д. №430/2023 г. по описа на ЯРС в частта, с която съдът е осъдил Прокуратурата да заплати на Й. С. И., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от 3000 лв. - обезщетение за неимуществени вреди от незаконно повдигнато обвинение за престъпления по чл. 195, ал.1, т.5 и т.7 НК и чл.261, ал.1, предл.1 от НК, за които е оправдан с влязла в сила присъда на РС–Ямбол по НОХД № 764/2020 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 17.06.2022 г. до окончателното изплащане. С въззивната жалба се навеждат твърдения за неправилност на обжалвания акт. За неправилни са посочени изводите на ЯРС, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от действия на прокуратурата. Твърди се, че няма доказателства по делото, установяващи действия на прокуратурата да са причина за негативно отражение върху самочувствието и публичния образ на ищеца, който е искал да си създаде в обществото. Сочи се, че размерът на обезщетението не е съобразен с вида, характера и интензитета на упражнената по отношение на ищеца принуда. Искане се решението на ЯРС в атакуваната част да бъде отменено и искът да бъде отхвърлен изцяло, алтернативно - да бъде определено обезщетение в значително по-нисък размер от определения от ЯРС.

В срока по чл.263 ГПК въззиваемия Й. С. И., чрез адв. Ж. Г. е депозирал писмен отговор на въззивната жалба, в който е заявил становище за нейната неоснователност, съответно - за правилност на решението в атакуваната част. Изложени са подробни съображения, въз основа на които се иска въззивната жалба да бъде оставена без уважение, а решението на ЯРС - потвърдено. Направено е искане за присъждане на адв. възнаграждение на адв.Г. на осн. чл.38, ал.2 вр. чл.38, ал.1, т.2 ЗА, която е защитавала въззиваемия в производството безплатно.

В с.з. въззивникът се представлява от прокурор М. Б. от ЯОП, който поддържа

жалбата и пледира за уважаването ѝ и за отмяна на решението на ЯРС в атакуваната му част, съотв. за отхвърляне на предявените искове в пълен размер като недоказани, а ако бъде прието, че ищецът е търпял заявените от него вреди, да му бъде определено обезщетение в размер не по-голям 1000 лв., който в максимална степен би съответствал на заложения в чл.52 от ЗЗД принцип на справедливост. Моли, съдът реципрочно да намали и присъдените разноски.

Въззиваемият, чрез адв. Ж. Г., пледира за отхвърляне на жалбата на противната страна. Счита, че са налице всички кумулативни предпоставки за реализиране отговорността на Прокуратурата, а сумата от 3000 лв. би могла да обезвреди ответника-въззиваем за претърпените неимуществени вреди, съобразно константната съдебна практика, вкл. тази и на ВКС.

Въз основа на събраните по делото доказателства съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Първоинстанционният съд е сезиран с предявен от Й. С. И. против Прокуратурата на Република България иск, с който се претендира обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение по ДП № 319/2020 г. на РП – Ямбол, по което ищецът е оправдан. Искът е за сумата от 5 000 лв., ведно със законната лихва от датата на влизане в сила на оправдателната присъда -17.06.2022 г. до окончателното плащане. Описани са вредите, за които ищецът счита, че са пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение-болки, тревоги, страх, че ще бъде осъден за нещо, което не е извършил. Изложил е съображения за отражението на обвинението в професионален план, че не могъл да започне работа и той и семейството му са били лишени от препитание за периода на воденото ДП. Твърдял е, че са му накърнени честта, достойнството, че е изпитвал неудобства от наложената му мярка за неотклонение, макар и най-леката, че е била накърнена професионалната му репутация.

В срока за отговор ответникът е възразил, че искът е неоснователен, като са недоказани твърдените вреди, размерът на претендираното обезщетение е завишен.

ЯРС е уважил частично иска за неимуществените вреди, като е приел, че сроковете за провеждане на разследването в досъдебната фаза и производството пред съда са разумни, като многократното отлагане на делото не е било по вина на прокуратурата, а видно от протоколите от с.з. се е дължало на неявяването на другия посъдим по НОХД; вредите не надхвърлят обичайните в подобни случаи негативни преживявания, логично обусловени от провежданото производство, рефлексирани върху честта и достойнството и обичайния начин на живот /съобразно решение по гр.д. № 85/2012 г. на ВКС, IV г.о., Решение № 431/11.04.2016 г. по гр. дело № 2329/2015 г. на ВКС, IV г.о./; лицето е било осъждано неколkokратно за престъпления от общ характ. Отчетена е тежестта на повдигнатите обвинения -за първото от които се предвижда наказание от една до десет години лишаване от свобода, а за второто- до пет години лишаване от свобода, взети са предвид и динамичните социално – икономически условия в страната през периода, през който вредите са търпени. Искът за обезщетяване на неимуществените вреди за разликата над 3000 лв. до 5000 лв. е отхвърлен.

Фактическата обстановка по делото не е изцяло безспорна.

Не се спори по делото, а и от приложеното НОХД № 764/2020 г. и по описа на ЯРС, се установява, че е образувано посоченото в исковата молба наказателно производство.

ДП № 319/2019 г. по описа на РУ- Ямбол е образувано на 17.09.2019 г. срещу неизвестен извършител. С Постановление за привличане на обвиняем от 21.11.2019 г. на гл. разследващ полицай ищецът е бил привлечен в качеството на обвиняем за престъпление по чл. 195, ал.1, т.7, вр. чл. 194, ал.1, вр. чл. 28 от НК и престъпление по чл. 216, ал.1, предл. 1

НК, извършено на 19.05.2019 г.-за кражба от склад и повреждане на движими вещи-алкохолни и безалкохолни напитки, извършени в съучастие. Постановлението е предявено на лицето на 28.05.2020 г. Разпитано е на същата дата, видно от протокола за разпит на обвиняем. На 28.05.2020 г. и разследването е предявено на обвиняемия. На 23.06.2020 г. ДП е изпратено на ЯРП с мнение за съд.

По ДП е изготвена Справка за съдимост от 24.10.2019 г., от която се установява, че ищецът е осъждан 4 пъти за престъпления от общ характер за периода 2013 г. – 2018 г. Касае се за квалифицирани състави на кражба на движими вещи, извършени в условията и на повторност.

Прокуратурата е изготвила обвинителен акт, внесен на 23.07.2020 г. в РС – Ямбол. По обвинението за кражба и повреждане на чужди движими вещи е образувано НОХД № 764/2020 г. По делото са проведени общо 15 съдебни заседания, на 14 от които обвиняемият се е явил лично заедно със служебния си защитник. Отлагането на съдебните заседания, в които не е даван ход на делото, се дължи на неявяване на другия подсъдим И.Т.А., а само едно от заседанията-поради неявяване на ищеца. С Присъда от 01.06.2022 г. той е оправдан по повдигнатите му обвинения. Присъдата не е протестирана и е влязла в сила на 17.06.2022 г.

Въз основа на горното съдът прави следните правни изводи:

Въззивната жалба е подадена в преклузивния срок по чл. 259 от ГПК, от надлежна страна и при наличие на правен интерес от обжалване. Поради това е допустима, а разгледана по същество се явява неоснователни по следните съображения:

ЯРС е постановил валидно, допустимо и правилно решение.

Предявен е иск с правно основание чл. 2 ал.1 т. 3 пр.1 във връзка с чл.4 от ЗОДОВ-за обезщетение на неимуществени вреди. Съгласно чл.2, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда от изчерпателно изброените незаконни действия, между които в т.3 попада обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано. Съгласно разпоредбата на чл. 4, държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице.

Неимуществените вреди представляват едно накърнение на неимуществено право на личността (право, произтичащо от личността – на живот, свобода, чест, свобода на мисълта и пр.), от което са последвали за тази личност съответни болки, морални терзания, душевно безпокойство. Ищецът претендира обезщетение на претърпени болки, морални страдания, свързани със засягане на достойнството, честта, доброто име. Доброто име на личността е положителната обществена оценка, нейната известност в обществото като човек нравствен, морален, достоен за уважение. Честта и достойнството поначало са неделими, но обикновено честта се свързва с положителната обществена оценка за личността, а достойнството-със самооценката на човека за собствената му обществена значимост.

По делото се установи, че е налице повдигане на обвинение по наказателно дело и оправдаване на ищеца. Т.е. налице е законовата предпоставка за отговорността на държавата. Съгласно Решение № 621/22.10.2010 г. по гр.д.№ 1927/2009 г., IV г.о. на ВКС, по чл. 290 от ГПК, действията на прокуратурата биха били законни, ако производството е завършило с влязла в законна сила присъда, а в противен случай са незаконни, защото чрез тях е ограничено правото на спокоен живот на лицето.

Принципно правило е, че в тежест на ищеца е да докаже с пълно доказване съгласно чл. 154 ал.1 от ГПК твърдените неимуществени вреди и причинната им връзка с обвинението, които факти са оспорени от ответника. В този смисъл е налице практика на

ВКС (напр. Решение № 281 от 04.10.2011 г. по гр. д. № 1684/2010 г., г. к., III г. о., Решение № 209 от 11.12.2015 г. по гр. д. № 84/2015 г., г. к., III г. о. на ВКС). Същевременно съобразно цитираната от ЯРС практика на ВКС, обичайно следствие за човешката психика от повдигане на обвинение са негативни преживявания, логично обусловени от провежданото производство, рефлектиращи върху честта и достойнството на лицето и обичайния му начин на живот (Решение № 431 от 11.04.2016 г. на ВКС по гр. д. № 2329/2015 г., IV г. о., в който е даден отговор на друг правен въпрос по реда на чл. 290 от ГПК). Според ВКС е нормално да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, обвинено в извършване на престъпление, за което в последствие е оправдано, изпитва неудобства, чувства се унижено, а също така е притеснено и несигурно; накърняват се моралните и нравствените ценности у личността, както и социалното му общуване. В тази именно връзка е и възприетото в съдебната практика разбиране, че при установяване на този вид неимуществени вреди, не бива да се изхожда само от формалните, външни доказателства (Решение № 480/12 от 23.04.2013 г. по гр.дело № 85/2012 г. на IV г.о. на ВКС, постановено по въпроса, допустимо ли е присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, когато не са заявени в исковата молба). Изхождайки от цитираните решения, следва да се приеме, че на доказване подлежат вредите, които са над обичайните. По настоящото дело не са събрани доказателства за преживените от ищеца морални страдания, но предвид обсъдената практика, нормално е да се приеме, че по време на цялото наказателно производство ищецът е изпитвал неудобства, чувствал се е унижен, притеснен и несигурен.

Установиха се от материалите по ДП и НОХД фактите, изложени в исковата молба относно неблагоприятна промяна в ежедневието, свързана с явяването на ищеца на разпит и привличане на обвиняем, предявяване на разследване, явяване в съдебни заседания (общо 14 пъти), т.е. бил е принуден да съобразява ангажиментите си с водените наказателни производства, с което е ограничена личната му свобода за период от около две години, считано от предявяването на постановлението за привличане като обвиняем на 28.05.2020 г. до влизане в сила на оправдателната присъда на 17.06.2022 г.

Противно на изискванията на чл. 154 ал.1 от ГПК не са представени доказателства за затруднението за намиране на работа от ищеца и накърняване на професионалната му репутация. Няма доказателства за твърдението в исковата молба, че е накърнена положителната обществена оценка за личността. Налице са данни за няколко влезли в сила присъди за същото престъпление –кражба, при които доказването на този тип вреди е осуетено.

Размерът на обезщетението за установените вреди, съобразно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД във връзка с § 1 от ЗОДОВ, следва да бъде определен по справедливост, според вътрешното убеждение на съда, основано на вида, обхвата на вредите, времетраенето и интензитета им. Трайната практика на ВКС приема, че понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценката на конкретни обстоятелства. Такива обстоятелства са: тежестта на повдигнатото обвинение, продължителността на наказателното производство, видът на взетата мярка за неотклонение, има ли разгласяване чрез медиите, има или влошаване на здравословното състояние, конкретните преживявания на ищеца (Решение № 832 от 10.12.2010 г. по гр.д. № 593/2010 г., IV г.о. на ВКС), както и възраст на увредения, обществено и социално положение (Решение № 321 от 26.11.2014 г. по гр. д. № 2516/2014 г., г. к., IV г. о. на ВКС, Решение № 356 от 09.12.2014 г. по гр. д. № 2946/2014 г., г. к., IV г. о. на ВКС).

За първото престъпление от обвинението е предвидено наказание лишаване от свобода от една до шест години- тежко престъпление по смисъла на чл. 93 т.7 от НК. За второто престъпление от обвинението е предвидено наказание лишаване от свобода до пет години - не е тежко престъпление по смисъла на закона. Взета е била най- леката мярка за неотклонение –„подписка“.

Относно периода от повдигане на обвинение до оправдаването, обхваща около 2 г., следва да се приеме, че продължителността му от гледна точка на живота на човешката личност е значителна, но с оглед приетото в Решение № 38 от 27.02.2020 г. по гр. д. №

2720/2019 г., г. к., III г. о. на ВКС относно разумен срок на разследване от 3,5 години, срокът в настоящия случай може да се приеме за разумен. Липсва медийно разгласяване на повдигнатото обвинение. Не е заявено и доказано влошаване на здравословното състояние от самото обвинение, съотв. трайно увреждане на здравето. Лицето е в трудоспособна възраст и не е имало високо обществено и социално положение –не е заемало ръководна длъжност и не е било публична личност. Що се отнася до конкретните преживявания на ищеца, както се посочи, същите не надхвърлят обичайните такива- преживяно безпокойство, стрес, напрежение, довели до промяна на обичайния начин на живот. Липсват данни за тежко засягане на психиката и нейното увреждане. От значение е, че ищецът вече е бил осъждан няколко пъти, поради което процесното обвинение не се е отразило на доброто му име и не е предизвикало за него моралното страдание на неосъждания човек (Решение № 36 от 31.03.2022 г. по гр. д. № 2110/2021 г., III г. о. на ВКС) . Следва да се вземат предвид извършените от ищеца други деяния, за които е осъден, като същите се отчетат като основание за намаляване на обезщетението (както е прието в Решение № 251 от 21.12.2015 г. по гр. д. № 812/2015 г., г. к., III г. о. на ВКС).

Районният съд е отчетел всички тези обстоятелства, като не е уважил иска в целия претендиран размер. Правилно е определил обезщетението и съобразявайки динамичните социално – икономически условия в страната през периода, през който вредите са търпени- от пролетта на 2020 г. до 2022 г., когато инфлацията е значителна и обезценяването на парите рефлектира върху стойността на присъжданите обезщетения.

Доколкото неблагоприятно засягане на личния живот на ищеца- ограничаване на личната му свобода е в пряка причинна връзка с действията по обвинението, без което не биха настъпили вредите, съдът намира, че доводите на въззивника за отхвърляне изцяло на иска са неоснователни. Евентуално заявените възражения на въззивника не следва да се споделят- че ЯРС неправилно е определил размера на обезщетението за сумата над 1000 лв. Присъденият размер, както се посочи, съответства на жизнения стандарт и конкретните икономически условия за живот в страната към момента, в който са търпени неимуществените вреди и няма да бъде източник на обогатяване за пострадалия. (В тази връзка застъпеното от ВКС становище, че при обичайните за причиненото от незаконното обвинение неудобство, притеснение, безпокойство, страх, се определя обезщетение около 1000 лв. за всяка година от наказателното производство- Решение № 79 от 17.07.2018 г. на ВКС по гр. д. № 2034/2017 г., IV г. о., Определение № 753 от 1.10.2018 г. на ВКС по гр. д. № 1716/2018 г., IV г. о.-се отнася за период преди изменение на социално-икономическите условия в страната).

Тъй като въззивната жалба се явява неоснователна, следва да бъде оставена без уважение, а решението на ЯРС като правилно, следва да бъде потвърдено.

Искането на адвоката на въззиваемата страна по чл. 38 от ЗА следва да се уважи.

Ето защо ЯОС

## **РЕШИ:**

**ПОТВЪРЖДАВА** Решение №181/28.04.2023 г., постановено по гр.д. № 430/2023 г. по описа на Ямболски районен съд, в частта, с която е осъдена Прокуратурата на Република България да заплати на Й. С. И., на основание чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ сумата от 3000 лв. - обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение за престъпления по чл. 195, ал.1, т.5 и т.7 НК и чл.261, ал.1, предл.1 от НК, за които е оправдан с влязла в сила присъда на РС–Ямбол по НОХД № 764/2020 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 17.06.2022 г. до окончателното изплащане.

**ОСЪЖДА** Прокуратурата на Република България, с адрес гр.София, ул.“Витоша“2, представлявана от Главния прокурор, на осн. чл. 38 от ЗА да заплати на адв. Ж. К. Г. от АК-Ямбол адвокатско възнаграждение за въззивната инстанция в размер на 400 лв.

Решението не подлежи на касационно обжалване.

**Председател:** \_\_\_\_\_

**Членове:**

1. \_\_\_\_\_

2. \_\_\_\_\_